

**Vabariigi Valitsuse 17. jaanuari 2006. a määruse nr 14
„Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks
kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise kord,
salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ning muusika- ja
filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide
finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel
eesmärkidel tasu taotlemise kord” muutmise määruse eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Eelnõuga muudetakse autoriõiguse seaduse (edaspidi *AutÕS*) 1. aprillist 2021. a jõustuva redaktsiooni § 27 lg-te 7 ja 14 alusel välja antud Vabariigi Valitsuse 17. jaanuari 2006. a määrust nr 14 (edaspidi *VV määrus*). Eelnõu eesmärk on uuendada senist VV määruses sätestatud salvestusseadmete ja -kandjate loetelu, millelt kogutakse nn tühja kasseti tasu, ning kehtestada salvestusseadmetele ja -kandjatele kohalduv tühja kasseti tasu määr.

AutÕS annab autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste omajatele (nt esitajad, fonogrammitootjad ja filmi esmasalvestuse tootjad) ainuõiguse lubada ja keelata teose, esituse või fonogrammi kasutamist teiste isikute poolt, sh õiguse lubada ja keelata selle reprodutseerimist (kopeerimist). Samas on üldsuse huvides ainuõigusi teatud juhtudel piiratud, nähes ette nn vaba kasutamise juhud. Ühe sellise juhuna võimaldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/29/EÜ (edaspidi ka *infoühiskonna direktiiv*) art 5 lg 2 p b liikmesriikidel piirata reprodutseerimisõigust olukorras, kus reproduktsiooni teeb füüsiline isik isiklikuks kasutamiseks. Kui EL liikmesriik võimaldab sellist vaba kasutust, lasub tal kohustus tagada õiguste omajatele selle eest õiglase hüvitis.¹

Eesti on seda võimalust kasutanud – AutÕS § 26 lg 1 näeb ette, et autori nõusolekuta on lubatud reprodutseerida audiovisuaalseid teoseid või teoste helisalvestisi kasutaja enda isiklikeks vajadusteks tingimusel, et autorile, teose esitajale, filmi esmasalvestuse tootjale ning fonogrammitootjale tagatakse õiglase tasu audiovisuaalse teose või helisalvestise sellise kasutamise eest. AutÕS § 27 lg 1 kohaselt kogutakse tasu salvestusseadmete ja -kandjate tootmisel, importimisel, teisest EL liikmesriigist Eestisse toomisel või müümisel (nn *tühja kasseti tasu*), välja arvatud AutÕS § 27 lg-s 5 nimetatud juhtudel.

16. detsembril 2020. a võeti Riigikogus vastu autoriõiguse seaduse muutmise seadus,² millega mh uuendati tühja kasseti tasu kogumise süsteemi. Muudetud AutÕS § 27 lg 7 kohaselt

---

¹ Infoühiskonna direktiivi art 5 lg 2 p b kohaselt võivad liikmesriigid näha reprodutseerimisõiguse puhul ette erandeid ja piiranguid, kui kõne all on mis tahes kandjal reproduktsioonid, mille füüsiline isik on teinud isiklikuks tarbeks ning mille kasutuseesmärk ei ole otseselt ega kaudselt kaubanduslik, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitis.

² AutÕS muutmise seaduse menetlus Riigikogus ning vastuvõetud seaduse tekst on kättesaadav siit: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/b4f00684-2a62-4646-b6e7->

Punktidega 1 ja 3 muudetakse VV määruse pealkirja ja §-s 1 sätestatud reguleerimisala, lisades viite, et määrusega sätestatakse ka salvestusseadmetelt ja -kandjatelt kogutava tasu määrad. Volitusnorm, mille kohaselt kehtestatakse salvestusseadmetelt ja -kandjatelt kogutava tasu suurus määrusega, sätestatakse alates 2021. aasta 1. aprillist kehtivas AutÕS redaktsioonis § 27 lg-s 7.

Eelmärgitule lisaks lühendatakse pealkirja parema loetavuse huvides – tekstiosa „muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel eesmärkidel“ asendatakse üldviitega kultuuri- ja teadusprojektidele. Sisulist mõju sellisel muudatusel ei ole.

Punktiga 2 täiendatakse määruse preambulit, viidates, et määrus kehtestatakse AutÕS § 27 lõigete 7 ja 14 alusel. Nimetatud muudatus tehakse selleks, et viia määrus kooskõlla alates 2021. aasta 1. aprillist kehtima hakkava AutÕS redaktsiooniga, mille kohaselt sätestatakse salvestusseadmetelt ja -kandjatelt kogutava tasu määr VV määrusega, milleks volitusnorm on kehtestatud AutÕS § 27 lg-s 7. Kõnealuse volitusnormi kohaselt kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega ka audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise korra ning salvestusseadmete ja -kandjate loetelu, milleks varem sisaldus volitusnorm § 27 lg 14 p-s 1. AutÕS § 27 lg 14 näeb endiselt ette volitusnormi § 27 lg-s 10 nimetatud tasu taotlemise korra kehtestamiseks VV määrusega.

2.2. Imporditud või müüdnud salvestusseadmetest ja -kandjatest teavitamine

Eelnõu § 1 **punktiga 4** muudetakse esmalt määruse § 2, mis sätestab, millal peab tootja või sissevedaja imporditud või toodetud salvestusseadmetest ja -kandjatest tasu kogujat teavitama. Seni kehtinud sõnastuse kohaselt peab tootja, importija või EL-i territooriumilt salvestusseadmeid ja -kandjad Eestisse toonud isik teavitama tasu kogujat kord kuus salvestusseadmete ja -kandjate kogusest, mis on eelneval perioodil toodetud või Eestisse toodud. Eelnõuga tehtava muudatusega vähendatakse teavituskohustust kahe korrani aastas, vähendades seeläbi tasu maksmiseks ja kogumiseks kohustatud isikute halduskoormust. Seejuures lubab § 2 lg 1 teine lause kohustatud isikul leppida tasu kogujaks määratud isikuga kokku ka teistsuguses tähtajas. Kui teistsugust kokkulepet sõlmitud ei ole, edastab kohustatud isik teavituse 20. juuliks jaanuarist kuni juunini kestva perioodi kohta ning 20. jaanuariks juulist kuni detsembrini kestva perioodi kohta. Teavituse esitamiseks vajaliku dokumendiblanketi ja muu asjakohase informatsiooni salvestusseadmetest ja -kandjatest teavitamiseks teeb kättesaadavaks tasu koguja pärast kõnesoleva eelnõu jõustumist.

Kollektiivse esindamise organisatsioonid on teinud ettepaneku sätestada tasu kogumise sageduseks kahe korra asemel neli korda aastas – kooskõlastuse käigus oodatakse tagasisidet ka sellele, kas ja millisel määral mõjutaks see tasu maksmiseks kohustatud isikute halduskoormust, kui tasu teatatakse ja makstakse igas kvartalis.

Lisaks on § 2 lg-s 2 asendatud viide tasu kogujaks määratud „organisatsioonile“ viitega tasu kogujaks määratud „isikule“. See vastab AutÕS § 27 lg-s 12 tehtud muudatusele, mille kohaselt tasu kogujaks määratud isik võib teatud juhtudel olla ka muu kui kollektiivse esindamise organisatsioon.

On oluline märkida, et juhul kui tootja, importija või teisest EL liikmesriigist salvestusseadmeid ja -kandjaid Eestisse toonud isik ei ole eelkirjeldatud viisil tasu maksnud, siis AutÕS § 27 lg 1 kohaselt on tasu kogujal õigus nõuda tasu ka salvestusseadme või -kandja müüjalt. Tasu kogumine müüjalt on siiski erandlik ning kohaldub üksnes juhul, kui tootjalt, importijalt või salvestusseadmeid ja -kandjaid teisest EL liikmesriigist Eestisse toonud isikult ei õnnestu tasu koguda (AutÕS § 27 lg 2). Sellisel juhul on tasu kogujal võimalik nõuda müüjalt AutÕS § 27 lg 13 alusel vajalikke andmeid nõude suuruse hindamiseks, millest lähtuvalt saab tasu koguja esitada müüjale arve.³ Kuna tegemist ei ole korralise tasu maksmise protseduuriga, ei ole seda sarnaselt seni kehtinud VV määruse redaktsiooniga spetsiaalselt reguleeritud ka kõnesoleva eelnõuga. Sellegipoolest on oodatud sellekohased huvirühmade ettepanekud, kui nähakse vajadust kehtestada müüjatelt tasu kogumiseks konkreetne protseduur.

Arvestades, et nii AutÕS kui ka VV määruse uued redaktsioonid hakkavad kehtima 1. aprillil 2021. a, hõlmab esimene teavitusperiood eelnõu § 1 punkti 6 kohaselt üksnes vahemikku 1. aprill kuni 30. juuni 2021. See tähendab, et tootjad, importijad ja isikud, kes toovad teisest Euroopa Liidu liikmesriigist Eestisse salvestusseadmeid ja -kandjaid, ei maksa VV määruse uue redaktsiooni alusel tühja kasseti tasu vahemikus 1. jaanuar kuni 31. märts 2021. a toodetud või Eestisse toodud salvestusseadmete ja -kandjate eest ning ei pea selle perioodi kohta tasu kogujale esitama kõnesolevale määrusele vastavat teavitust.⁴ Hiljemalt 20. juuliks 2021. a tuleb siiski esitada asjakohane teavitus ning seejärel maksta tasu perioodi 1. aprill kuni 30. juuni 2021 eest.

2.3. Salvestusseadmete ja -kandjate kataloogi täiendamine ning kogutava tasu suurus

2.3.1. Määrusega loodav tühja kasseti tasu süsteem

Eelnõu punktiga 4 muudetakse VV määruse §-s 3 sätestatud salvestusseadmete ja -kandjate kataloogi, millelt tühja kasseti tasu kogutakse, ning sätestatakse tasu määrad.

Tühja kasseti tasu kogutakse järgmistelt salvestusseadmetelt ja -kandjatelt vastavalt tabelis esitatud määradele:

Salvestusseade või -kandja	Tasu määr (eurot tk kohta)
Süle- või tahvelarvuti	3,5
Lauaarvuti	3,5
Nutitelefoni, MP3/MP4-mängijaga telefoni	3,5
Salvestusfunktsiooniga teler	4
Optilisele andmekandjale salvestav heli- või videosalvestusseade, v.a arvutiga integreeritud seadmed	3
Sisemäluga MP3/MP4-mängija	3

³ Müüjal tekib seejuures tagasinõudeõigus salvestusseadme või -kandja tootja, importija või teisest EL liikmesriigist Eestisse tooja vastu – vt AutÕS § 27 lg 3.

⁴ Tuleb siiski arvestada, et kuni 1. aprillini 2021. a tuleb tasu maksta ning teavitus esitada vastavalt seni kehtivatele AutÕS ning VV määruse redaktsioonidele.

Väline kõvaketas	3
USB-mälupulk	0,5
Mälukaart	0,5
Optiline andmekandja – salvestuseta	0,03

Tabel 1. Salvestusseadmetele ja -kandjatele kehtestatavad tasu määrad

Võrreldes varem kehtinud süsteemiga on kogutava tühja kasseti tasu määrad eristatud seadmete ja andmekandjate liikide lõikes, võimaldades tasu määra eristada lähtuvalt sellest, kui palju konkreetset liiki salvestusseadet või -kandjat teoste helisalvestiste ja audiovisuaalsete teoste reprodutseerimiseks kasutatakse. Teiseks on tühja kasseti tasu fikseeritud kindlas summas (mitte protsendina toote väärtusest). Tasud on kehtestatud kindlas summas tulenevalt asjaolust, et sama liiki seadmete ning andmekandjate hinnad võivad kordades erineda, isegi kui nende salvestusfunktsioon on sarnane ning mälumaht võrreldavas suurusjärgus. Pole alust arvata, et kallimat seadet või andmekandjat kasutatakse reprodutseerimiseks oluliselt rohkem kui sama liiki seadme või andmekandja odavamalt alternatiivi, mistõttu ei ole ka põhjendatud kallimalt seadmelt kõrgema tasu küsimine. Seejuures nt nutitelefonide hinnavahe küündib Eesti turul ligi kahekümnekordseks (80–1650 €).

Ühe võimaliku lahendusena kaaluti eelnõu koostamisel ka tasu määrade eristamist andmekandjate mälumahu põhisel. Määruse eelnõu autorite hinnangul ei ole selline lahendus siiski põhjendatud. Andmekandjate mälumaht täna on väga kõrge, samas kui audiovisuaalsetest teostest ja teoste helisalvestistest tehakse isiklikuks kasutamiseks koopiaid vähe (vt selle kohta ka alapunkti 2.3.2). Näiteks 2017. a küsitluses nähtub, et üksnes 5,74% elanikkonnast on salvestanud üle 100 muusikateose ning 1,15% üle 100 audiovisuaalse teose aastas,⁵ kusjuures sellised koopiaid jagunevad kõikide andmekandjate peale ning vähemalt osa sellistest koopiast ei ole tehtud isikliku kasutamise erandi alusel (st osa koopiaid ei ole hõlmatud tühja kasseti tasu süsteemiga). Järelikult moodustavad enamikel juhtudel tühja kasseti tasu süsteemiga hõlmatud koopiaid üksnes marginaalse osa andmekandjate mälumahust. Seega, kõrgem mälumaht ei tähenda, et andmekandjat kasutatakse oluliselt rohkem selliste koopiaste hoiustamiseks, mille eest õiguste omajatele tuleb tagada tühja kasseti tasu süsteemi abil õiglane hüvitis. Samal ajal kaasneks tasu eristamisega mälumahu põhisel suurem halduskoormus tühja kasseti tasu kinnipidamisel ja kogumisel.

2.3.2. Tühja kasseti tasuna kogutava hüvitise kogusuurus

Olulised asjaolud hüvitise kogusuuruse määramisel

Alates 2021. a 1. aprillist kehtima hakkava AutÕS § 27 lg 7¹ p 1 kohaselt peab kogutav tasu tagama autoritele, teoste esitajatele, fonogrammitootjatele ja filmi esmasalvestuse tootjatele õiglase hüvitise selle kahju eest, mis neile hinnanguliselt tekib nende varaliste õiguste piiramise tõttu AutÕS § 26 lõikes 1 nimetatud juhul. Õiguste omajatele isiklikuks kasutamiseks reprodutseerimise erandiga tekitatud kahju hüvitamiseks makstav õiglane hüvitis on EL õiguse

⁵ Turu-uuringute AS, „Elanike käitumine audio- ning videosalvestiste kopeerimisel, Lisa: elanike küsitlusuuring“, 02.2017, küsimused 4, 5, 8 ja 9. Kättesaadav: <https://www.just.ee/et/uudised-pressiinfo/uuringud>. Nimetatud uuringu kohaselt tegi aasta jooksul salvestisi muusikast 41% inimestest, kellest omakorda 14% tegi üle 100 salvestise. Audiovisuaalsetest teostest tegi salvestisi 23% inimesi, kellest 5% tegi üle 100 salvestise.

autonoomne mõiste, mida tuleb sisustada EL-is ühetaoliselt ning lähtuvalt infoühiskonna direktiivist ja seda tõlgendavatest kohtulahenditest.⁶ Euroopa Kohus on märkinud, et makstava hüvitise eesmärk on kompenseerida õiguste omajatele kahju, mis on neile tekkinud seetõttu, et nende teoseid võimaldatakse isiklikul eesmärgil loata reprodutseerida.⁷ Sellest lähtuvalt tuleb salvestusseadmetelt ja -kandjatelt makstava tasu määrade kehtestamisel arvestada, et need võimaldaksid koguda kokku summa, mis tagab õiguste omajatele õiglase hüvitise AutÕS § 26 lg-s 1 sätestatud vaba kasutamise erandi alusel tehtud reproduktsioonide eest.

Õiglase hüvitise tagamisel tuleb võtta arvesse järgmisi asjaolusid:

- a) Muutunud on muusika ning audiovisuaalsete teoste tarbimise harjumused – voogedastusteenused nagu Spotify, YouTube, SoundCloud, Netflix, järelvaatamise teenused (nt Telia kordusTV ning Elisa järelvaatamise teenus) jm on muutunud peamisteks heli- ja audiovisuaalsete teoste tarbimise viisideks.⁸ Paljudest uutest teoste helisalvestistest ja audiovisuaalsetest teostest ei ole enam võimalik legaalseid reproduktsioone teha, kuna teosed on kättesaadavad üksnes teenuste raames või on nende kopeerimine muudetud tehniliste piirangute kaudu sisuliselt võimatuks. Selle tulemusel tehakse isikliku kasutamise eesmärgil järjest vähem reproduktsioone, mis mõjutab õiguste omajatele tekkiva kahju ja selle kompenseerimiseks makstava õiglase hüvitise suurust.
- b) Kuigi paljud voogedastusteenused võimaldavad salvestada teosest lokaalse koopia arvutisse või nutiseadmesse, siis sellise koopia tegemise õigus on osa teenusest, mille eest kasutaja maksab teenusepakkujale tasu ning mille eest teenusepakkuja maksab omakorda hüvitist õiguste omajatele. Olukorras, kus (i) teenuse kasutaja maksab teose sellise reprodutseerimise eest tasu ning (ii) õiguste omaja annab voogedastusteenuse pakkujaga sõlmitud lepinguga loa selliste reproduktsioonide tegemiseks, ei ole tegemist loata ning tasu maksmata tehtud reproduktsiooniga AutÕS § 26 lg 1 mõttes.⁹ Seega ei ole põhjendatud koguda sellisel viisil tehtud koopiatelt tühja kasseti tasu. Sellist järeldust kinnitab ka Euroopa Kohtu praktika – lahendite *Copydan Båndkopi* ja *VG Wort* kohaselt tuleks voogedastusteenuse kaudu tehtud koopialt maksta tühja kasseti tasu siis, kui riigisisene õigus *väljastab* autori õiguse otsustada, kas ta lubab teose reprodutseerimist isiklikuks eesmärgiks.¹⁰ Sellises olukorras tuleks isiklikuks kasutamiseks tehtava koopia tegemise õigus alati seadusest ning autori poolt voogedastusteenuse osutajale antud nõusolekul puuduks juriidiline tähendus.¹¹ Seevastu Eesti AutÕS ei piira teose varaliste õiguste omaja õigust anda nõusolek teose reprodutseerimiseks isikliku kasutamise eesmärgil. *VG Wort* lahendi kohaselt on sellises

⁶ Vt RKKKo, 29.09.2016, 3-3-1-9-16, p 14 ning EKo, 09.06.2016, C-470/14 *EGEDA*, p 38.

⁷ Vt EKo, 21.10.2011, C-467/08 *Padawan SL vs. SGAE*, p-d 39-42 ja EKo, 05.03.2015, C-463/12 *Copydan Båndkopi*, p 21.

⁸ Näiteks IFPI 2020. a raporti kohaselt 89% inimesi kasutab muusika kuulamiseks voogedastusteenuseid. Vt IFPI Music Listening Raport 2019. Kättesaadav: <https://www.ifpi.org/wp-content/uploads/2020/07/Music-Listening-2019-1.pdf>. Seejuures allalaetavat muusikat ja muusika CD-sid soetas näiteks Skandinaavia riikides 2018. a-l üksnes vastavalt 14% ning 15% inimesi – vt S.B. Jensen ja M.C. Krøyer „Polaris Nordic: Digital Music in the Nordics“, 2018. Kättesaadav: https://www.polarisnordic.org/KODA_Digital%20Music%20in%20the%20Nordics%202018_FINAL%2001.11.18.pdf.

⁹ Vt ka António Vittorino, „Recommendations Resulting from the Mediation on Private Copying and Reprography Levies“, 31.01.2013, lk 7.

¹⁰ Vt EKo, 05.03.2015, C-463/12 *Copydan Båndkopi*, p-d 63–67; 27.06.2013, liidetud kohtuasjades C-457/11–C-460/11 *VG Wort* jt, p 37.

¹¹ Samas.

olukorras õiguste omaja poolt voogedastusteenuse osutajale antud nõusolek võimaldada teenuseosutaja klientidel teha isiklikke koopiaid õiguslikult relevantne – sellise nõusoleku tulemusel ei tee voogedastusteenuse kasutajad koopiaid vaba kasutamise erandi alusel, vaid õiguste omaja poolt antud nõusoleku alusel.¹² Sel juhul ei ole tegemist juhtumiga, kus teost kopeeritakse õiguste omaja nõusolekuta, mistõttu ei ole alust sellist kopeerimist tühja kasseti tasu arvel hüvitada.¹³

c) Euroopa Kohtu praktikast lähtuvalt ei võimalda infoühiskonna direktiiv koguda tühja kasseti tasu illegaalsest allikast pärit teoste kopeerimisel.¹⁴

d) Samas ei tähenda eeltoodu, et audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste isikliku kasutamise otstarbel reprodutseerimist AutÕS § 26 lg 1 tähenduses enam ei toimu. Kantar Emori 2018. a küsitlusest nähtub, et muusikat tarbitakse endiselt olulises mahus ka andmekandjatele salvestatud digitaalsete failidena. Nimetatud uuringu kohaselt 12% vastanutest kuulas viimase kuu jooksul muusikat ostetud muusikasalvestiselt (nt MP3-faililt), 8% vastanutest ostis viimase kuu jooksul muusikat füüsilisel kandjal (nt CD, DVD, vinüülplaat) ning 4% ostis muusikasalvestisi digitaalsest poest.¹⁵ Sellistel andmekandjatel olevatest muusikafailidest isiklikuks kasutamiseks tehtavad koopiad on hõlmatud tühja kasseti tasuga. Justiitsministeeriumi tellimusel 2017. a-l Turu-uuringute AS tehtud küsitlusest „Elanike käitumine audio- ning videosalvestiste kopeerimisel“ nähtub, et vähemalt 41% vastanutest tegi 12 kuu jooksul muusikast audiosalvestisi.¹⁶ Kuigi osa salvestisi on selliseid, mis ei ole tehtud AutÕS § 26 lg-s 1 nimetatud erandi alusel (eelkõige võrgu kaudu tehtud tasuta/illegaalsed allalaadimised), siis on ilmne, et palju salvestisi tehakse ka legaalsetest allikatest. Näiteks nähtub Turu-Uuringute AS-i poolt läbiviidud küsitlusest, et 7% inimestest on salvestanud muusikat originaal-CD-lt, -DVD-lt vms kandjalt, 2% on salvestanud raadiost ning 12% inimestest on salvestanud USB-mälupulgalt, kõvakettalt, CD-R-ilt, DVD-R-ilt või muult füüsiliselt kandjalt, mille puhul on eluliselt usutav, et suur hulk sellistest reproduktsioonidest on tehtud legaalset soetatud muusikast. Seejuures on 42% nendest inimestest, kes on teoseid eelkirjeldatud viisil kopeerinud, teinud seda rohkem kui 10 korda aastas.¹⁷

Ka audiovisuaalseid teoseid kopeeritakse endiselt olulises mahus. Turu-uuringute AS-i küsitlusest nähtub, et audiovisuaalsetest teostest tegi ühe aasta jooksul koopiaid 33% vastanutest.¹⁸ Kokku 13% juhtudel tehti koopia salvestisena televiisorist (nt teleri salvestusfunktsiooni kasutades), originaalandmekandjalt (CD-lt, DVD-lt, BD-lt) või füüsiliselt kandjalt, mille puhul polnud tegemist originaaliga (nt USB-mälupulgalt või kõvakettalt). Seejuures on 37% nendest inimestest, kes on teoseid eelkirjeldatud viisil

¹² EKO, 27.06.2013, liidetud kohtuasjades C-457/11–C-460/11 *VG Wort* jt, p-d 38 ja 39.

¹³ Samas.

¹⁴ Vt nt EKO, 10.04.2014, C-435/12 *ACI Adam BV* jt vs. *Stichting de Thuis kopie*, p 41.

¹⁵ Aktsiaselts Emor, „Eesti elanike muusika kuulamise harjumused märts 2018. Uuringu aruanne“, 2018. Aruande koostaja: Kersten Jõgi. Kättesaadav: <https://media.voog.com/0000/0041/3129/files/Muusika%20kuulamise%20uuring%202018-aruanne.pdf>. Uuring tehti Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse tellimusel.

¹⁶ Elanike käitumine audio- ning videosalvestiste kopeerimisel (allviide 5), küsimus 4.

¹⁷ Samas, küsimus 5.

¹⁸ Samas, küsimus 8.

kopeerinud, reprodutseerinud rohkem kui 10 audiovisuaalset teost aastas.¹⁹ Võrdluseks, Soomes 2019. a-l avaldatud uuringust nähtub, et umbes 4,3% soomlasi kopeeris muusikat legaalsest allikatest isiklikul otstarbel ning 16% kopeeris audiovisuaalseid teoseid legaalsest allikatest isiklikul otstarbel.²⁰

- e) Kuigi tarbimisharjumuste muutumise tõttu on legaalselt soetatud teoste helisalvestistest ja audiovisuaalsetest teostest isiklikuks kasutamiseks koopiade tegemine praegu selgelt teisejärgulise tähendusega nii Eestis kui ka välismaal, siis koguarvult tehakse selliseid koopiaid endiselt palju. Näiteks Soome uuringust nähtub, et CD-lt, DVD-lt ja Blu-ray-kettalt kopeeriti 2018. a-l muusikateoseid 26–39 miljonit korda ning audiovisuaalseid teoseid ligi 225 miljonit korda.²¹ Seega, tarbimisharjumuste muutumisele vaatamata tehakse endiselt olulises mahus ka audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste reproduktsioone, kasutades selleks tänapäevaseid salvestusseadmeid ja -kandjaid. Teisalt tuleb kõikide eelviidatud uuringute puhul arvestada, et paljudel juhtudel ei ole inimesed võimelised eristama selliseid koopiaid, millelt tuleks koguda tühja kasseti tasu, muudest koopiast (sh on raske eristada legaalsest allikatest pärit teoseid illegaalsest allikatest pärit teostest). Seetõttu saab uuringutulemusi vaadelda pigem indikatiivset informatsiooni andva allikana.
- f) Lisaks tuleb arvestada, et eelkäsitatud küsitlused ei võta muusikateoste kõrval arvesse teiste teoste helisalvestisi, mida samuti AutÕS § 26 lg 1 tähenduses isiklikuks otstarbeks kopeeritakse ja mida tuleb õiglase hüvitise suuruse kindlaksmääramisel arvestada (näiteks audioraamatutest tehtud koopiad).
- g) Arvestades, et õiguste omajatele võimaldatav õiglase hüvitise on EL autonoomne mõiste, annab kohase hüvitise suurusest võimalikku indikatsiooni ka see, millises summas kogutakse tühja kasseti tasu teistes EL liikmesriikides. Alltoodud tabelis 2 on esitatud kõik EL liikmesriigid, mis on infoühiskonna direktiivi alusel ja sarnaselt Eestiga kehtestanud vaba kasutamise erandi, mis lubab füüsilisel isikul teha õiguste omaja loata koopiaid isiklikuks kasutamiseks. Tabelis 2 on välja toodud riikide kogutud tühja kasseti kogusumma ning võrreldud igas riigis kogutud tasu selle riigi rahvaarvuga, suhtega SKP-sse ning elanike keskmise sissetulekuga.

2018. a		2018. a andmetest lähtuvalt
---------	--	-----------------------------

¹⁹ Samas, küsimus 10.

²⁰ Soomes kopeeris 2018. a-l muusikat legaalsest allikast ligi 237 000 inimest ning audiovisuaalseid teoseid legaalsest allikast ligi 885 000 inimest – vt Taloustutkimus Oy, „Tutkimusraportti Yksityinen kopiointi 2018“ (soome keeles), 28.6.2018, lk 16. Kättesaadav: https://minedu.fi/documents/1410845/4449678/OKM_Yksityinen+kopiointi_Omnibus+2018_tiiivistelm%C3%A4raportti_28062018.pdf/f7f3ba60-b13f-4bd8-995a-dcb002c2424/OKM_Yksityinen+kopiointi_Omnibus+2018_tiiivistelm%C3%A4raportti_28062018.pdf.
Ingliskeelne kokkuvõte kättesaadav siin: <https://minedu.fi/documents/1410845/3547395/Private+copying+survey+2019.pdf/268a3b16-b840-56ff-bd7d-4d908bd2c64a/Private+copying+survey+2019.pdf>.

²¹ Samas, lk-d 25 ja 26. Oluline on täheldada, et 225 miljonit koopiat audiovisuaalsetest teostest on oluliselt erinev Eestis Turu-uuringute AS-i uuringust nähtuvast statistikast: kuigi Eestis ja Soomes teeb sarnane osakaal inimestest koopiaid audiovisuaalsetest teostest (Eestis 13%, Soomes 16%), siis Eestis teeb sellistest inimestest üksnes 5% rohkem kui 100 koopiat aastas. Soome statistikast aga ilmneb, et iga audiovisuaalseid teoseid vähemalt korra aastas kopeerinud inimene teeb keskmiselt ligi 255 koopiat aastas, mis aga tuleneb asjaolust, et Soome statistikasse on arvestatud ka järelevaatamisteenuste kaudu tehtud koopiad (millelt tühja kasseti tasu ei koguta).

	SKP (miljonit EUR)	Keskmine netopalk (EUR)	Rahvastiku- arv (in)	Tühja kasseti tasu kogusumma ²²	Tasu inimese kohta (EUR)	Tasu SKP kohta (protsent) ²³	Tasu sissetuleku järgi
Prantsusmaa	2527561,4	2225	66992000	226 132 535 €	3,38	0,0089	0,0126%
Itaalia	1887249	1758	60483973	129 630 285 €	2,14	0,0069	0,0102%
Saksamaa	3637051,6	2409	82790000	100 665 000 €	1,22	0,0028	0,0042%
Hispaania	1299055	1806	47007367	40 428 723 €*	0,86	0,0031	0,0040%
Madalmaad	830711,7	2155	17118084	33 500 000 €*	1,96	0,0040	0,0076%
Belgia	483910,7	1920	11413058	19 093 679 €*	1,67	0,0039	0,0073%
Ungari	141687	635	9778371	26 005 538 €*	2,66	0,0184	0,0349%
Soome	250868,8	2509	5513130	11 000 000 €	2,00	0,0044	0,0066%
Rootsi	501437,3	2735	10120242	10 285 138 €	1,02	0,0021	0,0031%
Austria	414723,4	2324	8822267	10 076 591 €	1,14	0,0024	0,0041%
Tšehhi	222140,1	873	10610055	6 120 000 €*	0,58	0,0028	0,0055%
Taani	319683	3270	5781190	3 825 301 €	0,66	0,0012	0,0017%
Portugal	216561,8	925	10290000	14 500 000 €*	1,41	0,0067	0,0127%
Leedu	48457,5	693	2808901	3 124 440 €	1,11	0,0064	0,0134%
Poola	533059,8	784	37976687	7 000 000 €*	0,18	0,0013	0,0020%
Slovakkia	96887,7	780	5450000	3 370 000 €*	0,62	0,0035	0,0066%
Horvaatia	55337,1	878	4076000	1 012 010 €	0,25	0,0018	0,0024%
Läti	31713,5	738	1934379	329 306 €	0,17	0,0010	0,0019%
Kreeka	198407,3	1955	10740000	102 034 €	0,01	0,0001	0,0000%
Bulgaaria ²⁴	59268,3	457	7050034	-	-	-	-
Sloveenia ²⁵	49358,4	1078	2084000	-	-	-	-
				EL KESKMINE	1,15²⁶	0,0041	0,0070%

Tabel 2. EL riikides kogutud tühja kasseti tasu

Kogutava hüvitise võimalik kogusumma

Kõnealuse eelnõu tulemusel kogutava hüvitise kogusummast annavad indikatsiooni asjassepuutuvate salvestusseadmete ja -kandjate 2018. a impordimahud (tabel 3), millest on

²² Tärniga mittetähistatud summad on võetud WIPO ja Thuiskopje 2017. a-l avaldatud uuringust „International Survey on Private Copying – Law and Practice 2016“, lk 16. Kättesaadav: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4183>. Värskeimat üle-Euroopalist uuringut tühja kasseti tasuna kogutavate summade kohta seni koostatud ei ole. Tärniga tähistatud summad on vastavate riikide ministeeriumidelt saadud andmed 2018. a kohta.

²³ Tühja kasseti tasuna kogutud summa osakaal SKP-st.

²⁴ Tühja kasseti tasu kogumise süsteem ei toimi.

²⁵ Uus tasu kogumise süsteem hakkas toimima 2020. a-l. Adekvaatsed andmed kogutava tasu suurusel puuduvad.

²⁶ Viidatud tasu on EL keskmine riikide lõikes. EL liikmesriikide mediaankeskmine on 1,06 eurot inimese kohta. Kui jagada kogu EL-s kogutava tasu suurus tasu koguvate riikide kogurahvastikuarvuga, tuleb EL keskmiseks tasu suuruselt rohkem kui 1,43 eurot – vt Thuiskopje uuringu (allviide 22), lk 26.

maha arvestatud vastavate seadmete ja andmekandjate ekspordimahud²⁷ (andmed pärinevad Statistikaametilt):

Salvestusseade või -kandja	2018 import-eksport (tk)
Süle- või tahvelarvuti	92817
Lauaarvuti	4057
Nutitelefon, MP3/MP4-mängijaga telefon	545299
Salvestusfunktsiooniga teler	33914
CD-, DVD-, BD-videosalvestusseade	13458
Sisemäluga MP3/MP4-mängija	5121
Väline kõvaketas	29880
USB-mälupulk	277228
Mälukaart	21266
Optiline andmekandja – salvestuseta	117984

Tabel 3. Eestisse toodud salvestusseadmete ja -kandjate arv (impordi ja ekspordi vahe) 2018. aastal Statistikaameti andmetel

Eelnõu ettevalmistamise käigus on aga selgunud, et mitmete kaubagruppide puhul on Statistikaameti arvud erinevad võrreldes tegelike impordimahtudega. Näiteks viitasid seadmete edasimüüjad Justiitsministeeriumiga peetud konsultatsioonide ajal BRC Market Expertsi tehtud analüüsile, mille kohaselt müüakse Eestis aastas ligikaudu 350 000 nutitelefone, mis on oluliselt vähem, kui nähtub Statistikaameti andmetest. Siiski ei ole Justiitsministeeriumile kättesaadavad paremad andmed salvestusseadmete ja -kandjate tegelike impordimahtude kindlakstegemiseks. Tühja kasseti tasuna kogutava summa tegeliku suuruse hindamise muudavad keeruliseks ka järgmised asjaolud:

- 1) Tühja kasseti tasu ei koguta salvestusseadmetelt ja -kandjatelt, mis on Eestist eksporditud (vt AutÕS § 27 lg 5 p 2). Asjaolu, et eksporditavatelt kaupadelt tasu ei koguta, tähendab praktikas seda, et salvestusseadmete ja/või -kandjate eksportija peab esitama tasu kogujale avalduse importija poolt tasutud tühja kasseti tasu (mis on toote hinna osana eelduslikult kõnealusele eksportijale edasi kantud) tagasimaksmiseks. Seetõttu mõjutab tühja kasseti tasuna kogutava summa suurust see, kui aktiivselt seadmete ja andmekandjate eksportijad tagasinõudeid esitavad. Oluline on täheldada, et tabelis 3 kajastatud Statistikaameti andmete puhul on eksporditud kaubad juba imporditud kaupadest maha arvestatud, mistõttu tegelikult kogutava tühja kasseti tasu kogusumma on kõrgem niivõrd, kui eksporditavatelt

²⁷ Tabeli veerg „2018 import-eksport“ lähtub Statistikaametile teatatud seadmete ja andmekandjate impordimahtudest (hõlmab nii impordi kolmandatest riikidest kui ka sissevedu teistest EL liikmesriikidest), millest on lahutatud ekspordimahud. Nimelt ei koguta tühja kasseti tasu salvestusseadmetelt ja -kandjatelt, mis on Eestist eksporditud (vt AutÕS § 27 lg 5 p 2).

seadmetelt ja andmekandjatelt on tühja kasseti tasu makstud, kuid seda summat eksportijate poolt tagasi ei nõuta.

- 2) Toote hinna osana makstud tühja kasseti tasu on õigus tagasi nõuda ka juriidilistel isikutel, kuna neile ei laiene audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste isiklikuks kasutamiseks reprodutseerimise erand, mistõttu ei saa neilt nõuda ka tühja kasseti tasu maksmist (vt AutÕS § 27 lg 5 p 3). Seetõttu mõjutab kogutava summa suurust see, kui aktiivselt juriidilised isikud tagasinõudeid esitavad.
- 3) Kogutava summa tegelik suurus sõltub ka tasu koguja võimekusest tasude sissenõudmisel ning seadmete ja andmekandjate tootjate ja sissevedajate seaduskuulekusest tasu maksmisel.
- 4) Peale Eestisse imporditud seadmete ning andmekandjate tuleks tühja kasseti tasu maksta ka Eestis toodetud kaupadelt, mida tabel 3 arvesse ei võta.

Eeltoodud põhjustel ei ole tühja kasseti tasuna tegelikult kogutava summa suurust võimalik täpselt prognoosida enne, kui uus tasu kogumise süsteem on praktikas rakendunud. Statistikaameti andmetele tuginedes oleks tühja kasseti tasuna kogutava summa suurus Eestisse toodavatelt kaupadelt kuni 2,7 miljonit eurot aastas. Sellele lisanduvad Eestis toodetud ning müüdnud tooted (eelkõige puudutab see Eestis kokku pandud laua- ja sülearvuteid) ning eksporditud toodetelt kogutud tasu, mida eksportijad ei ole tagasi küsinud.

Asjaolusid kogumis hinnates on aga realistlik, et kogutav summa saab olema suurusjärgus 1,9 miljonit eurot, arvestades eelkõige ettevõtjate tehtavaid tagasinõudeid ning asjaolu, et kõigilt salvestusseadmetelt ja -kandjatelt tõenäoliselt tasu koguda ei õnnestu. Sellisel juhul moodustaks tasu 1,44 eurot inimese kohta, ületades seega EL keskmist. Võrreldes ülaltoodud tabelis märgitud 21 EL riigiga, kus õiguste omajatele makstakse hüvitist isikliku kopeerimise eest, oleks Eestis kogutav tasu kõrgem kui 15 liikmesriigis ning madalam võrreldes 6 riigiga.

Võrreldes kõnesoleva määruse esialgse versiooniga, mis saadeti arvamuse avaldamiseks 07.04.2020, on kogutava tühja kasseti tasu kogusumma enam kui 2 korda suurem. Selline erinevus on eelkõige tingitud asjaolust, et võrreldes esialgse määruse kavandiga on Riigikogu poolt 16.12.2020 vastu võetud AutÕS muutmise seaduse kohaselt õiguste omajatele isikliku kopeerimise erandist tulenevat kahju sisustatud teisiti, mis väljendub AutÕS § 27 lg-s 7¹ sätestatud tingimustes ning millest lähtuvalt kõnesolev määrus on koostatud.

2.3.3. Salvestusseadmete ja -kandjate kataloog ning tasu määrad

Salvestusseadmete ja -kandjate kataloog

AutÕS § 27 lg 7¹ p-st 2 tulenevalt sõltub salvestusseadmetelt või -kandjalt tasu kogumine sellest, kas sellise seadme või andmekandja kasutamisega tekitatakse õiguste omajatele kahju seetõttu, et vastavat liiki salvestusseadmeid või -kandjaid kasutatakse audiovisuaalsete teoste või teoste helisalvestiste reprodutseerimiseks AutÕS § 26 lg-s 1 sätestatud juhul. Seda kriteeriumi aitab sisustada Euroopa Kohtu praktika, millest tuleneb, et kui digitaalse kopeerimise seadmed ja andmekandjad on tehtud füüsilistele isikutele kättesaadavaks, piisab ainuüksi nende võimest teoseid reprodutseerida selleks, et põhjendada isiklikuks tarbeks kopeerimise tasu

kohaldamist.²⁸ Ühtlasi tuleneb kohtupraktikast, et asjaolu, et salvestusseade või -kandja on mitmfunktsiooniline või et seadme reprodutseerimisfunktsioon on seejuures teisejärguline, ei tähenda, et selliselt seadmelt ei peaks tasu koguma.²⁹ Teisalt, seni kui puudub tarbimisharjumus teatud seadme või andmekandja kasutamiseks audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste reprodutseerimiseks, ei ole õiguste omajatel tekkinud ka märkimisväärset kahju, mistõttu ei ole sellistelt seadmetelt või andmekandjatelt tasu kogumine õigustatud. Ka Euroopa Kohus on selgitanud, et kui ilmneb, et teatava seadme või andmekandja kasutajad teatavat funktsiooni praktikas peaaegu ei kasuta, võib õiguste omajatele tekkivat kahju lugeda minimaalseks, mille tulemusel ei pruugi kõnealuse funktsiooni kättesaadavaks tegemisega hüvitise maksmise kohustust tekkida.³⁰ Samuti on Euroopa Kohus leidnud, et ülekompenseerimine, mis kahjustaks teatud liiki teoste kasutajaid, ei ole kooskõlas nõudega tagada tasakaal õiguste omajate ja kaitstud teoste kasutajate vahel.³¹ See tähendab, et tasu ei peaks maksma sellist liiki salvestusseadmete ja -kandjate kasutajad, mida praktikas teoste helisalvestiste ega audiovisuaalsete teoste reprodutseerimiseks sisuliselt ei kasutata.

Nimetatud põhimõtetest lähtuvalt on kõnesoleva eelnõuga salvestusseadmete ja -kandjate kataloogi täiendatud selliste seadmete ja andmekandjatega, mis (i) võimaldavad audiovisuaalsete teoste või teoste helisalvestiste salvestamist või hoiustamist ning (ii) mille kasutamine audiovisuaalsete teoste või teoste helisalvestiste reprodutseerimiseks on piisavalt ulatuslik, et õiguste omajatele tekkinud kahju ei ole üksnes minimaalne.

1. aprillil 2021. a jõustuva AutÕS redaktsiooni § 27 lg 7¹ p-s 3 on täpsustatud, et salvestusseadmed ja -kandjad, millelt tuleb tasu koguda, on vähemalt süle-, tahvel- ja lauaarvuti, nutitelefon, väline kõvaketas, USB-mälupulk ja mälukaart. Neile lisaks kogutakse kõnesoleva määruse kohaselt tasu ka salvestusfunktsiooniga teleritelt, CD-, DVD-, BD-videosalvestusseadmetelt, sisemäluga MP3/MP4-mängijatelt ning optilistelt andmekandjatelt.³²

Salvestusseadmed ja -kandjad, millelt tasu ei koguta

Tuleb arvestada, et jätkuva digiteerumise ja asjade interneti leviku tingimustes sisaldab järjest suurem hulk eri liiki seadmeid sisemälu ja/või salvestusfunktsiooni, kuid mille puhul ei ole praeguseks kujunenud välja tarbimisharjumust neid kasutada audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste salvestamiseks või muul viisil reprodutseerimiseks ning mis seetõttu ei põhjusta õiguste omajatele märkimisväärset kahju. Seetõttu on määrusest välja jäetud nt kantavad andmekandjad (nutikellad, -prillid, muud sarnased aksessuaarid), mängukonsoolid, salvestusfunktsiooniga köögi- ja targa kodu tehnika (nt targad külmkapid) ning sisemäluga transpordivahendid. Nimetatud seadmete ja andmekandjate kasutamine audiovisuaalsete teoste või teoste helisalvestiste reprodutseerimiseks on niivõrd marginaalne, et ei ole põhjendatud neilt tasu koguda. On aga võimalik, et aja jooksul selline tarbimisharjumus teatud seadmete või

²⁸ EKo, 21.10.2011, C-467/08 *Padawan SL vs. SGAE*, p 56; 05.03.2015, C-463/12 *Copydan Båndkopi*, p 25.

²⁹ EKo, 05.03.2015, C-463/12 *Copydan Båndkopi*, p 26.

³⁰ Samas, p-d 28 ja 29.

³¹ EKo, 12.11.2015, C-572/13 *Hewlett-Packard Belgium*, p-d 85 ja 86. Vt ka EKo, 11.07.2011, C-521/11 *Amazon.com International Sales* jt, p-d 30 ja 31.

³² Täiendavad selgitused salvestusseadmetelt ja -kandjatelt tasu kogumise kohta on esitatud alljärgnevas alapunktides.

andmekandjate puhul siiski tekib, millisel juhul on võimalik määrusega kehtestatud salvestusseadmete ja -kandjate loetelu vastavalt täiendada.

Seadmete ja andmekandjate loetelust, millelt tasu kogutakse, on välja jäetud ka e-lugered, kuivõrd nende kasutusfunktsioon on kitsalt seotud e-raamatute lugemisega, mitte teoste helisalvestiste või audiovisuaalsete teoste tarbimisega.

Tasu ei koguta videokaameratelt, veebikaameratelt, salvestavatelt droonidelt, diktofonidelt ja analoogsetelt video- ja helisalvestusseadmetelt, mis on spetsiifiliselt suunatud uute salvestiste loomisele ja mille puhul puudub märkimisväärne tarbimisharjumus kasutada selliseid seadmeid olemasolevate audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste reprodutseerimiseks.

Tasu ei koguta ka digiboksidelt. On eluliselt ilmne, et Eesti tarbijad kasutavad valdavalt sideteenuse pakkujate poolt kasutada antud või müüdud digibokse. Kui sideteenuse pakkuja teeb salvestusfunktsiooni kättesaadavaks, ei toimu salvestamine digiboksiga (st digiboks ei loo täiendavat reproduktsiooni) ega digiboksile (st digiboks ei ole andmekandja), vaid salvestus teosest on sideteenuse pakkuja serveris. Seejuures on eelnõu koostajatele esitatud info kohaselt sideteenuse pakkujad sõlminud õiguste omajatega lepingud, võimaldamaks selliseid reproduktsioonide teha, mistõttu pole tegemist loata kopeerimisega, millele saaks kohalduda tühja kasseti tasu. On oluline märkida, et mõnedel digiboksidel on ka eraldiseisev salvestusvõimekus, mis võimaldab salvestada teleri kaudu edastatavat signaali ka digiboksi sisemällu või eraldi andmekandjale. Arvestades siiski, et kuna suuremat osa digiboksidest levitavad sideteenuse pakkujad, siis isegi kui sellistel digiboksidel põhimõtteliselt on telesignaali salvestamise funktsioon, ei ole see üldjuhul kasutajale kättesaadavaks tehtud. Seejuures tuleb märkida, et 2017. aasta Turu-Uuringute AS-i küsitluse kohaselt tegi üksnes 1,61% inimestest audiovisuaalsetest teostest koopiaid digiboksiga³³ ja see arv on eeltoodud kaalutlustel praeguseks eelduslikult veelgi vähenenud.³⁴

Võrreldes VV määruses nr 14 varem sätestatud salvestusseadmete ja -kandjate loeteluga ei koguta tasu minidiskidelt, videokassettidelt ning helikassettidelt, kuna selliseid andmekandjaid salvestuste tegemiseks sisuliselt enam ei kasutata.

Salvestusseadmete ja -kandjate tasu määrad

Tasu määrade kehtestamisel on lähtutud 1. aprillil 2021. a jõustuva AutÕS redaktsiooni § 27 lg 7¹ p-st 2, mille kohaselt konkreetset liiki salvestusseadmelt ja andmekandjalt kogutava tasu määr peab olema proportsionaalne sellega, kui palju seda liiki seadmega kahju tekitatakse. Kohast tasu määra aitab sisustada ka uue AutÕS redaktsiooni § 27 lg 7¹ p-s 4 kehtestatud vahemik, mille kohaselt salvestusseadmetelt kogutav tasu peab olema vahemikus 3–8 eurot ning andmekandjatelt kogutav tasu vahemikus 0,03–4 eurot. Võttes arvesse asjaolu, et seadusandja on vahetult enne kõnesoleva määruse vastuvõtmist andnud miinimummäärade kehtestamisega suunise, mille kohaselt hüvitis salvestusseadmetelt on vähemalt 3 eurot, on määruse kehtestamisel lähtutud eeldusest, et enamikel juhtudel peaks optimaalne määr olema

³³ 2017. aasta Turu-Uuringute AS-i küsitluse (allviide 5) kohaselt tegi audiovisuaalsest sisust koopiaid 23% inimestest, kellest omakorda 7% kasutas selleks digiboksi. Vt küsimusi 8 ning 10.

³⁴ Tuleb arvestada, et Turu-Uuringute AS-i uuringu tegemise ajal võisid sideteenuse ettevõtjate pakutavad salvestusfunktsiooniga digiboksid veel olla tarbijatele kättesaadavad, aga praegu need enam ei ole.

mõnevõrra kõrgem kui miinimummäär. Siiski on salvestusseadmetelt kogutavad tasu määrad jäänud pigem miinimummäärade lähedale, võttes arvesse, et tarbimismustritest nähtuvalt tehakse koopiaid vähe, mistõttu suurem tasu võib tuua tarbijate jaoks kaasa ebaõiglaselt suure hüvitiskohustuse.³⁵

Kõnesolev määrus käsitleb salvestusseadmetena süle-, tahvel- ja lauaarvuteid, nutitelefone, MP3/MP4-mängijaga telefone, salvestusfunktsiooniga telereid ning CD-, DVD-, BD-videosalvestusseadmeid. Salvestuskandjatena käsitletakse väliseid kõvakettaid, USB-mälupulki, mälukaarte, sisemäluga MP3/MP4-mängijaid ning optilisi salvestuseta andmekandjaid. Selline eristamine lähtub AutÕS muutmise seaduse eelnõu 233 SE Riigikogu teise lugemise seletuskirjast, mille kohaselt on salvestusseade selline seade, mis võimaldab reprodutseerida audiovisuaalteost või helisalvestist, ning salvestuskandja on elektrooniline, optiline, mehaaniline vm vahend, millel on võimalik audiovisuaalteos või helisalvestis säilitada.³⁶ Seejuures juhul, kui salvestusseade on mitmeotstarbeline, sh näiteks sisaldab andmekandja funktsiooni, loetakse see siiski salvestusseadmeks.³⁷

Nutitelefoniid ning süle-, laua- ja tahvelarvutid

Tühja kasseti tasu summas 3,5 eurot kogutakse nutitelefoniidelt ja MP3/MP4-mängijaga telefoniidelt ning süle-, laua- ja tahvelarvutitelt.

Nimetatud seadmed võimaldavad reprodutseerida audiovisuaalseid teoseid ja teoste helisalvestisi – seejuures võimaldavad nutiseadmed ning arvutid (i) audiovisuaalseid teoseid ja helisalvestisi hoiustada, (ii) kopeerida teoseid ühelt andmekandjalt teisele ning (iii) laadida teoseid alla (nt kasutajale kuuluvast pilveserverist). Tasu kogumist sellistelt seadmetelt põhjendab ka asjaolu, et kui helisalvestiste ning audiovisuaalsete teoste reproduktsioone tehakse, kasutatakse selleks eelkõige just nutiseadmeid ja arvuteid.³⁸ Turu-uuringute AS-i küsitluses osalenud inimestest, kes tegid viimase aasta jooksul muusikast koopiaid, 49% salvestasid muusikat nutitelefoni ning 57% salvestasid muusikat süle- või lauaarvuti sisemisele kõvaketale. Tahvelarvutisse laadis muusikat 10% inimestest. Inimestest, kes tegid viimase aasta jooksul koopiaid audiovisuaalsetest teostest, salvestas 21% neid teoseid nutitelefoni, 59% laua- või sülearvutisse ning 9% tahvelarvutisse.³⁹ Soomes tehtud uuringust nähtuvalt salvestab muusikat nii nutitelefoni kui ka arvutisse ligi 57% nendest inimestest, kes muusikat on viimase aasta jooksul andmekandjale salvestanud.⁴⁰ Videoid salvestab Soome uuringu kohaselt

---

³⁵ Vt nt IFPI 2020. a raportit (allviide 8), mille kohaselt 89% inimesi kasutab muusika kuulamiseks voogedastusteenuseid. Soomes 2019. a-l avaldatud uuringust nähtub, et eelneva aasta jooksul üksnes ligikaudu 4,3% soomlasi kopeeris muusikat legaalsetest allikatest isiklikul otstarbel ning 16% kopeeris audiovisuaalseid teoseid legaalsetest allikatest isiklikul otstarbel (see hõlmab seejuures ka järelvaatamisteenuste raames tehtud koopiaid audiovisuaalteostest, vt allviide 20). Vt ka seletuskirja lk 6–8.

³⁶ AutÕS muutmise seaduse eelnõu 233 SE II lugemise seletuskiri, lk 8, kättesaadav: [https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/b4f00684-2a62-4646-b6e7-836d8f457c38/Autori%C3%B5iguse%20seaduse%20muutmise%20seadus%20\(nn%20t%C3%BChja%20kasseti%20tasu%20s%C3%BCsteemi%20muutmine%20ning%20Patendiameti%20%C3%BClesannete%20laiendamine\).](https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/b4f00684-2a62-4646-b6e7-836d8f457c38/Autori%C3%B5iguse%20seaduse%20muutmise%20seadus%20(nn%20t%C3%BChja%20kasseti%20tasu%20s%C3%BCsteemi%20muutmine%20ning%20Patendiameti%20%C3%BClesannete%20laiendamine).)

³⁷ Samas.

³⁸ Elanike käitumine audio- ning videosalvestiste kopeerimisel (allviide 5), küsimus 6.

³⁹ Samas, küsimus 10.

⁴⁰ Tutkimusraportti Yksityinen kopiointi 2018 (allviide 20), lk 17. Kokku salvestab muusikat digitaalsele andmekandjale aastas ligi 21% Soome inimestest – vt uuringu lk 15.

nutitelefonide ning arvutisse vastavalt 20,7% ning 24% sellistest inimestest, kes audiovisuaalseid teoseid on kopeerinud.⁴¹ Eeltoodust lähtuvalt on tasu suuruse kehtestamisel nutitelefonidele ning süle-, laua- ja tahvelarvutitele arvestatud asjaoluga, et kui helisalvestiste ja audiovisuaalsete teoste koopiaid tehakse, kasutatakse selleks enim just neid seadmeid.

Enamiku nutitelefonide hind jääb üldjuhul vahemikku 150–700 eurot, sülearvutite hind vahemikku 400–900 eurot, tahvelarvutite hind vahemikku 150–600 eurot ning lauaarvutite hind vahemikku 300–3000 eurot.⁴² Seega moodustab tühja kasseti tasu nutitelefonide hinnast üldjuhul 0,5–2,3%, sülearvutite hinnast 0,39–0,88%, tahvelarvutite hinnast 0,58–2,3% ning lauaarvutite hinnast 0,12–1,17%.

Tasu ei koguta nuputelefonidelt, kuivõrd selliste telefonide kasutusala piirdub üldjuhul helistamisfunktsiooniga, mistõttu ei ole põhjendatud selliste telefonide pealt koguda tasu teoste helisalvestiste ja audiovisuaalsete teoste reprodutseerimise hüvitamiseks.

Tasu ei koguta ka serverarvutite pealt, kuna selliseid arvuteid kasutatakse eelkõige juriidiliste isikute poolt ja/või ärilisel eesmärgil. AutÕS § 26 lg-s 1 sätestatud erand kohaldub aga üksnes füüsilistele isikutele, kes reprodutseerivad audiovisuaalseid teoseid ning teoste helisalvestisi isiklikeks vajadusteks. Seetõttu ei ole õigustatud tasu võtmine seadmetelt, mida ei kasuta füüsilised isikud isiklikul otstarbel. Tasu ei koguta ka arvutikomponentidelt ning osaliselt kokkupandud arvutitelt (nt nn *barebone*-tüüpi arvutid), millel tarbijale müümise hetkel puudub integreeritud massmäluseade (kõvaketas või pooljuhtketas).

Välised kõvakettad, USB-mälupulgad, mälukaardid ja optilised andmekandjad

Välisele kõvaketastele, USB-mälupulkadele, mälukaartidele ning optilistele andmekandjatele kehtestatav tasu on järgmine:

- väline kõvaketas – 3 eurot
- mälukaart – 0,5 eurot
- USB-mälupulk – 0,5 eurot
- optiline andmekandja – 0,03 eurot

CD-de, DVD-de ning VHS- ja helikassettide kasutamine teoste helisalvestiste ja audiovisuaalsete teoste salvestamiseks on praeguseks valdavalt asendunud uute andmekandjatega, milleks on eelkõige välised kõvakettad, USB-mälupulgad ning mälukaardid. Turu-uuringute AS-i küsitlusest nähtuvalt salvestab:

- välisele kõvaketale muusikateoseid 10% ning audiovisuaalseid teoseid 22% inimestest, kes selliseid teoseid on aasta jooksul kopeerinud;
- USB-mälupulgale muusikateoseid 37% ning audiovisuaalseid teoseid 33% inimestest, kes selliseid teoseid on aasta jooksul kopeerinud;
- DVD-le või Blu-ray-ketale muusikateoseid 6% ning audiovisuaalseid teoseid 9% inimestest, kes selliseid teoseid on aasta jooksul kopeerinud.

Mälukaartide kohta puuduvad andmed nende kasutamise kohta audiovisuaalsete teoste ja teoste

---

⁴¹ Samas, lk 18.

⁴² Aluseks on suuremate Eesti elektroonikatoodete müüjate veebipoodides kättesaadavad andmed.

helisalvestiste hoiustamiseks. Tegemist on aga andmekandjatega, mida kasutatakse mh MP3/MP4-mängijates ning nutitelefonides täiendava salvestusmahu saamiseks, mistõttu on ilmne, et ka mälukaarte kasutatakse nii teoste helisalvestiste kui ka audiovisuaalsete teoste salvestamiseks. Tasu kogutakse kõikidelt mälukaarditüüpidelt (sh SD-, MicroSD-, CF-, MS-, XD-, XQD-, SM-, MMC-tüüpi mälukaardid ning nende kaartide edasiarendused).

Optilised andmekandjad, millelt tasu kogutakse, on CD-R, CD-RW, DVD-R, DVD-RW, BD-R, BD-RE, BD-R. Võrreldes määruse varasema redaktsiooniga on lisandunud Blu-ray-toorikud, mille kasutusotstarve on oluliselt seotud just audiovisuaalsete teoste salvestamisega.

Välistest kõvaketastest on tasuga hõlmatud nii HDD kõvakettad kui ka SSD-pooljuhtkettad. Välistest kõvakettad on teiste andmekandjatega võrreldes kõige suurema mälumahuga, kõige kallimad ning hea vastupidavusega, mistõttu need sobivad eriti hästi nt halvema kestvusega andmekandjatel (originaal-CD-del ning -DVD-del) ning arvuti sisemisel kõvakettal oleva muusikakollektsiooni, filmide ja telesaadete ümbersalvestamiseks ning hoiustamiseks.

Kuivõrd väliste kõvaketaste hind on üldjuhul vahemikus 60–100 eurot, mälukaartidel 5–30 eurot, USB-mälupulkadel 5–20 eurot ning optilistel andmekandjatel 0,2–0,6 eurot, moodustavad nimetatud andmekandjate suhtes kehtestatavad tühja kasseti tasu määrad enam-vähem ühesarnase osa nende hinnast. Välistelt kõvaketastelt kogutav tühja kasseti tasu moodustab nimetatud keskmisest hinnast 3–5%, USB mälupulcade puhul 2,5–10%, mälukaartide puhul 1,67–10% ning optiliste andmekandjate puhul 5–15%.

Tasu ei koguta arvutiga mitteintegreeritud sisemiste kõvaketaste pealt. Kuigi funktsioonide poolest on arvutiga mitteintegreeritud sisemine kõvaketas võrreldav nt välise kõvakettaga, võimaldades salvestada suures mahus audiovisuaalseid teoseid ning helisalvestisi, on selliste andmekandjate tegelik kasutusala seotud professionaalse või ärilise tegevusega (eelkõige kasutamine serverarvutites). Lisaks, personaalarvutis kasutamiseks ei soetata mitteintegreeritud sisemisi kõvakettaid üldjuhul täiendavaks andmekandjaks, vaid eesmärgiga asendada arvuti olemasolev kõvaketas. See tähendab, et selliseid andmekandjaid ei kasutata üldjuhul uute koopiade tegemiseks, vaid selleks, et asendada vanal kõvakettal asunud koopia, ning koopia asendamisega kaasnev majanduslik kahju õiguste omajate jaoks puudub.

Optilisele andmekandjale salvestav heli- või videosalvestusseade

Tühja kasseti tasu summas 3 eurot seadme pealt kogutakse optilisele andmekandjale (CD-le, DVD-le ja BD-le) salvestavatelt heli- või videosalvestusseadmetelt. Erinevalt määruse varasemast redaktsioonist ei koguta enam tasu videokassettidele ning helikassettidele salvestavatelt seadmetelt, kuna selliseid andmekandjaid salvestuste tegemiseks sisuliselt enam ei kasutata. Tasu hakatakse aga koguma Blu-ray-toorikutele salvestavatelt seadmetelt.

Tasu ei koguta optilistele andmekandjatele salvestavatelt salvestusseadmetelt, mis on integreeritud arvutiga.

Sisemäluga MP3/MP4-mängijad

Sisemäluga MP3/MP4-mängijatelt kogutakse tühja kasseti tasu 3 eurot. Tegemist on kaasaskantavate heli- ja videomängijatega, mille primaarne funktsioon ongi võimaldada helisalvestiste või audiovisuaalsete teoste taasesitamist, mistõttu kasutatakse selliste andmekandjate sisemälu just helisalvestiste ja audiovisuaalsete teoste hoiustamiseks. Seetõttu on põhjendatud, et nendelt seadmetelt kogutava tasu suurus on proportsionaalselt suurem võrreldes mitmeotstarbeliste seadmete ja andmekandjatega.

Arvestades, et MP3/MP4-mängijate hind jääb üldjuhul vahemikku 25–80 eurot, moodustab tühja kasseti tasu nende hinnast hinnanguliselt 3,75–12%.

Tasu ei koguta MP3/MP4-mängijatelt, millel puudub sisemälu, kuna need pole käsitatavad andmekandjana.

Salvestusfunktsiooniga telerid

Tühja kasseti tasu kogutakse sellistelt teleritelt, mis võimaldavad TV-programmis näidatavaid saateid salvestada kas teleri enda sisemällu või teleriga ühendatavale andmekandjale (nt USB-mälupulk). Sellistelt teleritelt kogutav tühja kasseti tasu on 4 eurot.

Salvestusfunktsiooniga telerid võimaldavad salvestada TV-programmis näidatavaid saateid ja filme terves mahus ning tarbida salvestatud sisu vabalt valitud ajal, mistõttu on tegemist audiovisuaalsetest teostest isiklikuks kasutamiseks koopiade tegemiseks eriti hästi sobivate seadmetega. Seejuures on oluline arvestada, et TV-programmi saadete ja filmide kasutamise eest makstav litsentsitasu on keskel läbi oluliselt suurem nt muusikateoste keskmisest litsentsitasust. Seetõttu jääb õiguste omajatel selle eest saamata võrdlemisi suur litsentsitulu.

Turu-Uuringute AS-i 2017. a küsitluse kohaselt salvestas viimase aasta jooksul audiovisuaalset sisu teleri kaudu 5% vastanutest.⁴³ Arvestades seda, et salvestusfunktsioon on eelkõige just uuematel teleritel, on eluliselt usutav, et selliste koopiade tegemine võib olla kasvanud võrreldes 2017. a uuringuga. Ka Soomes 2019. a-l läbi viidud uuringust ilmses, et audiovisuaalsetest teostest kopeeritakse peamiselt just telekanalite kaudu edastatavat sisu,⁴⁴ mille salvestamiseks vähemalt osaliselt kasutatakse ka teleri salvestusfunktsiooni. Võttes arvesse, et salvestavate teleritega tehakse koopiaid TV-programmis näidatavatest audiovisuaalsetest teostest, millel on kõrge väärtus, ning asjaolu, et telerite kasutusiga on kõrgem kui telefonidel ning arvutitel, on põhjendatud koguda salvestavatelt teleritelt ka mõnevõrra suuremat tasu võrreldes nutiseadmetega. Seejuures tuleb arvestada, et kuigi teleritelt kogutav tasu on kõrgem kui nutiseadmete ja arvutite puhul, moodustab see hinnanguliselt siiski vähem kui 7% tühja kasseti tasuna kogutavast kogusummast, olles seeläbi proportsioonis asjaoluga, et enamik salvestisi tehakse nutiseadmetega.

Arvestades, et salvestavate telerite hind jääb üldjuhul vahemikku 400–1500 eurot, moodustab tühja kasseti tasu hinnanguliselt 0,26–1% selliste seadmete hinnast.

---

⁴³ Tuleb siiski märkida, et see hõlmas mh salvestisi, mis tehti teleri kaudu, kuid muu seadmega, vt Turu-Uuringute AS-i 2017. aasta uuringu küsimust nr 8.

⁴⁴ Vt Tutkimusraporti Yksityinen kointi 2018 (allviide 20), lk 26.

Tühja kasseti tasu ei koguta sellistelt teleritelt mis võimaldavad üksnes taasesitada andmekandjale salvestatud heli- ja audiovisuaalfaile, kuid millel endal puudub salvestusfunktsioon. See tähendab, et tasu ei koguta ka teleritelt, millel on küll teatud mahus sisemälu, kuid millel puudub salvestusfunktsioon, kuivõrd eelduslikult ei ole sellisel juhul sisemälu mõeldud suuremahuliste audiovisuaalfailide hoiustamiseks.

2.4. Muud muudatused

Punktiga 5 täpsustatakse § 4 pealkirja. Tegemist on tehnilise täpsustusega.

Eelnõu § 2 sisaldab jõustumisnormi, mille kohaselt eelnõu §-s 1 sätestatud muudatused jõustuvad 2021. aasta 1. aprillil, tulenevalt Riigikogu poolt 16.12.2020 vastu võetud autoriõiguse seaduse muutmise seaduse jõustumisest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas EL õigusega. Eelnõuga tagatakse Eesti õiguse vastavus infoühiskonna direktiivi art 5 lg 2 p-le b ning seda sisustavale Euroopa Kohtu praktikale.⁴⁵

4. Määruse mõjud

Muudatus I: toodetud või Eestisse toodud salvestusseadmete ja -kandjate kohta aruannete esitamise kohustuse kehtestamine sagedusega kaks korda aastas

Kaasnev mõju: mõju salvestusseadmete ja -kandjate tootjate ja sissevedajate halduskoormusele

Sihtrühm: salvestusseadmete ja -kandjate tootja, importija või neid teisest EL liikmesriigist Eestisse toov isik

Määruse kohaselt peab nimetatud sihtrühm pidama arvestust Eestisse toodud, siin toodetud või müüdüd salvestusseadmete ja -kandjate üle ning edastama sellekohase teabe tasu kogujale. Selline kohustus oli ka kehtivas määruses, kuid muudatusena hõreneb Eestisse toodud või siin toodetud seadmete ja andmekandjate koguste kohta aruannete esitamine tasu kogujaks määratud isikule seniselt ühelt korralt kuus kahe korrani aastas. Alternatiivselt kaalutakse teavituse esitamise ja tasu maksmise kohustuse vähendamist nelja korrani aastas.

Muudatuse tulemusel väheneb nimetatud sihtrühma halduskoormus, kuivõrd väheneb Eestisse toodud või siin toodetud seadmete ja andmekandjate koguste kohta aruannete esitamise tihedus.

Sihtrühm: tasu koguja

---

⁴⁵ Infoühiskonna direktiivi art 5 lg 2 p b kohaselt võivad liikmesriigid näha reprodutseerimisõiguse puhul ette erandeid ja piiranguid, kui kõne all on mis tahes kandjal reproduktsioonid, mille füüsiline isik on teinud isiklikuks tarbeks ning mille kasutuseesmärk ei ole otseselt ega kaudselt kaubanduslik, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise, mille puhul võetakse arvesse, kas asjaomase teose või objekti puhul on või ei ole kasutatud infoühiskonna direktiivi artiklis 6 osutatud tehnilisi meetmeid.

Muudatuse tulemusel väheneb aruannete esitamise maht ja seeläbi aruannete administreerimisega seonduv koormus tasu koguja jaoks.

Sihtrühm: autorid, esitajad, fonogrammitootjad ning filmi esmasalvestuse tootjad

Kuna tühja kasseti tasu arvel makstav hüvitis makstakse õiguste omajatele välja kord aastas, siis autorite, esitajate, fonogrammitootjate ning filmi esmasalvestuse tootjate jaoks vahetu mõju puudub.

Muudatus II: salvestusseadmete ja -kandjate kataloogi täiendamine, millelt tühja kasseti tasu kogutakse, ning salvestusseadmetelt ja -kandjatelt kogutava tasu määrade muutmine

Kaasnev mõju IIa: majanduslik mõju

Sihtrühm: autorid, esitajad, fonogrammitootjad ning filmi esmasalvestuse tootjad

Muudatuste tulemusel suureneb audiovisuaalsete teoste ja teoste helisalvestiste õiguste omajate tulubaas, kuivõrd VV määrusega sätestatud loetellu lisatakse kõik olulisemad salvestusseadmed ja -kandjad, millega teoste helisalvestisi ning audiovisuaalseid teoseid salvestatakse ja muul viisil reprodutseeritakse.

Statistikaameti andmetele tuginedes oleks tühja kasseti tasuna kogutava summa suurus Eestisse toodavatelt kaupadelt hinnanguliselt kuni 2,7 miljonit eurot aastas. Sellele lisanduvad Eestis toodetud ning müüdnud tooted (eelkõige puudutab see Eestis kokku pandud laua- ja sülearvuteid) ning eksporditud toodetelt kogutud tasu, mida eksportijad ei ole tagasi küsinud. Võttes arvesse AutÕS § 27 lg 5 alusel esitatavaid tagasinõudeid ning asjaolu, et kõigilt tasu maksmiseks kohustatud isikutelt ei ole tõenäoliselt võimalik tasu koguda, on realistlik, et tühja kasseti tasu kogusumma saab olema suurusjärgus 1,9 miljonit eurot aastas.

Sihtrühm: organisatsioonid, mis tegelevad muusika- ja filmikultuuri arendamise ning koolitus- ja teadusprogrammidega

AutÕS § 27 lg 10 kohaselt jaotatakse kuni 10% tühja kasseti tasuna kogutavast summast organisatsioonidele muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel eesmärkidel. Tühja kasseti tasuna kogutava summa suurenemine annab täiendavaid rahalisi vahendeid sellise tegevuse toetamiseks. Seeläbi on muudatusel positiivne mõju loomesektorile tervikuna, võimaldades rahastada sektori arendamiseks olulisi projekte ning stimuleerides loometegevust.

Sihtrühm: tarbijad

Enamik Eestis elavaid inimesi kasutab salvestusseadmeid ja -kandjaid, millelt pärast kõnesoleva eelnõu määрусena jõustumist kogutakse tühja kasseti tasu. Kuivõrd muudatuse tulemusel eelduslikult suureneb salvestusseadmete ja -kandjate hind tühja kasseti tasu võrra, on muudatusest mõjutatud kõik selliseid seadmeid ja andmekandjaid soetavad isikud.

Kui tühja kasseti tasuna kogutaks umbes 1,9 miljonit eurot aastas, oleks tasu suurus ühe inimese kohta keskmiselt ligi 1,44 eurot aastas. Arvestades, et salvestusseadmetelt ja -kandjatelt kogutav tasu ei ole kõrge, ei mõjuta võimalik seadmete ja andmekandjate hinnatõus leibkonna toimetulekut. Lähtuvalt tühja kasseti tasu süsteemi loogikast, saavad füüsilised isikud sellise tasu maksmise eest kaudse vastusooritusena õiguse teha õiguste omajate loata isiklikuks kasutamiseks koopiaid audiovisuaalsetest teostest ning teoste helisalvestistest.

On ka ebatõenäoline, et tasu mõjutaks seadmete ja andmekandjate kättesaadavust, arvestades, et tühja kasseti tasu mõjutab enamiku nutiseadmete, telerite, arvutite ja väliste kõvaketaste hindasid vahemikus 0,5–3%. Mõnede andmekandjate puhul võib protsentuaalne mõju hinnale olla ka mõnevõrra suurem – näiteks odavamate USB-mälupulkade ja mälukaartide hind võib tasu mõjul tõusta kuni 10% ning optilistel andmekandjatel kuni 15%, kuid sellistelt andmekandjatelt kogutav tasu on esimese kahe andmekandja puhul 50 senti ning optiliste andmekandjate puhul 3 senti, mistõttu andmekandjate kättesaadavus tarbijate jaoks ei vähene. Enim mõjutab tühja kasseti tasu MP3/MP4-mängijate kättesaadavust, mille tasu määr on 3 eurot, moodustades kuni 12% sellise andmekandja jaemüügihinnast. Ka selline mõju andmekandja kättesaadavusele on pigem väike.

Järelikult puudub oluline majanduslik mõju tarbijatele.

Sihtrühm: salvestusseadmete ja -kandjate tootja, importija, müüja või neid teisest EL liikmesriigist Eestisse toov isik

Sihtrühma suurus: tuginedes sihtrühma esindajatega peetud intervjuudele, ilmneb, et enamiku kõnesoleva määrusega hõlmatud salvestusseadmeid ja -kandjaid toovad Eestisse ja/või müüvad Telia, Tele2, Elisa, Euronics, Klick, 1a, Arvutitark, Aliexpress.⁴⁶ Salvestusseadmeid ja -kandjaid Eestisse toovaid ning müüvaid ettevõtjaid, kellele kõnesolev regulatsioon kohaldub, on siiski potentsiaalselt 50–100.

Tühja kasseti tasu kogumise süsteem lähtub loogikast, et kuigi tasu peavad kinni ja edastavad kogujale salvestusseadmete ja -kandjate tootjad, importijad, müüjad või teisest EL liikmesriigist Eestisse toojad, lisatakse see toote hinnale, mistõttu hüvitab ostja nimetatud isikutele nende makstud tühja kasseti tasu, mistõttu tasu kinnipidamise ja edastamisega kaasnev majanduslik mõju on kõnesolevale sihtrühmale pigem väike.

Oluline majanduslik mõju nimetatud sihtrühma jaoks kaasneks juhul, kui tasu kehtestamise tulemusel väheneks kõnesoleva määrusega hõlmatud salvestusseadmete ja andmekandjate tarbimine. Arvestades aga, et tasu määr ei ole võrreldes salvestusseadmete ja -kandjate maksumusega kõrge, ei vähene seadmete ja andmekandjate kättesaadavus tarbijate jaoks, mistõttu seadmete ja andmekandjate tarbimise vähenemine tasu mõjul on ebatõenäoline. Tühja kasseti tasu kehtestamine määruse eelnõus ettenähtud määras ei pane Eesti ettevõtjaid ka ebasoodsasse konkurentsiolukorda võrreldes enamiku välismaiste konkurentidega, kuivõrd sarnane tühja kasseti tasu kogumise süsteem on sisse seatud peaaegu kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides ning ka mitmetes kolmandates riikides (sh nt Venemaal ja Šveitsis).

---

⁴⁶ Laiemalt elektroonikakaupade 2020. a müügitrendide kohta vt ka Kantar Emori sellekohasest uuringust: <https://www.kantaremor.ee/pressiteated/elektroonikakaupu-ostetakse-enim-euronicsist/>.

Kõige märkimisväärsem negatiivne majanduslik mõju võib kaasneda tasu kogumisega kolmandatest riikidest pärit veebipoe teenuse pakkujatelt, kellel puudub Eestis tegevuskoht, kuid kes võimaldavad Eesti elanikel tellida oma veebipoe kaudu salvestusseadmeid ja -kandjaid. Kuigi ka sellised veebipoed on kohustatud maksma Eestisse imporditud salvestusseadmetelt ja -kandjatelt tühja kasseti tasu, siis juhul, kui tasu jäetakse maksmata, võimaldab see pakkuda seadmeid ja andmekandjaid selle võrra soodsamalt, andes seega konkurentsieelise õiguspäraselt tegutsevate ettevõtjate ees. Negatiivset mõju aitab osaliselt maandada AutÕS uue redaktsiooni § 27 lg-s 15 sätestatud kohustus maksta maksmata tasult viivist, mille eesmärk on mh suunata nii Eesti kui ka välismaa ettevõtjaid õiguspäraselt käituma.

Sihtrühm: Eesti Vabariik

Muudatusega kaasneb positiivne mõju riigi maksutulule. Eelkõige laekub tühja kasseti tasu pealt täiendav tulumaks, mille suurus võib hinnanguliselt olla kuni 300 000 eurot aastas.

Sihtrühm: tasu koguja

Määruse tulemusel laieneb salvestusseadmete ja -kandjate loetelu, millelt tühja kasseti tasu kogutakse. Seeläbi suureneb nii ettevõtjate hulk, kes peavad tasu maksma, kui ka kogutava tasu suurus. Selle tulemusel kasvab tasu koguja halduskoormus seoses tasu kogumise, tagastamise ja maksmise kontrollimisega seonduvate tegevustega, millega kaasnevad olulised kulud. Eelkõige võivad sellised kulud tähendada ühe töötaja palgakulu (suurusjärgus kuni 40 000 eurot aastas) ning maksmata tasu sissenõudmisega seonduvaid õigusabikulusid. Lisaks võivad tasu kogumise protseduuri uuendamise kaasneda ühekordsed täiendavad kulud.

Täiendavad kulutused on tasu kogujal siiski õigus maha arvestada tühja kasseti tasuna kogutud summast (AutÕS § 27 lg 12), mistõttu ei tekita muudatus tasu kogujale negatiivset majanduslikku mõju.

Kaasnev mõju IIb: mõju halduskoormusele

Sihtrühm: salvestusseadmete ja -kandjate tootja, importija, müüja või neid teisest EL liikmesriigist Eestisse toov isik

Kuivõrd määrusega laiendatakse salvestusseadmete ja -kandjate loetelu, millelt tasu kogutakse, laieneb ka salvestusseadmete ja -kandjate tootjate, sissevedajate ja müüjate ring, kes peavad pidama kinni ja edastama tasu kogujale tühja kasseti tasu.

Tuginedes mh turuosalistega peetud dialoogidele, nähtub, et salvestusseadmete ja -kandjate tootjad, sissevedajad ning müüjad peavad niigi arvestust selle üle, kui palju nad eri seadmeid toodavad, sisse toovad või müüvad, mistõttu on neil ka praegu olemas informatsioon salvestusseadmete ja -kandjate müügi- või sisseveokoguste kohta. Seejuures on enamikul sissevedajatel kohustus edastada seadme või andmekandja impordi kogused ka Statistikaametile ja/või Maksu- ja Tolliametile. Vastava informatsiooni ja selle alusel makstava tasu edastamine tasu kogujale toob seega eelduslikult kaasa pigem väikese halduskoormuse kasvu.

Sihtrühm: tasu koguja

Kuivõrd suureneb nii ettevõtjate hulk, kes peavad tasu maksma, kui ka kogutava tasu suurus, kasvab tasu koguja halduskoormus seoses:

- 1) tasu kogumisega. Tasu koguja peab tagama ajakohase kaubakogustest teavitamise süsteemi, mis võimaldaks ettevõtjatel mugavalt esitada andmeid toodetud või Eestisse toodud salvestusseadmete ja -kandjate kohta. Lisaks kasvab tasu koguja koormus arvete koostamisel ja väljastamisel.
- 2) tasu tagastamisega. Eelduslikult kasvab eksportijate ja juriidiliste isikute arv, kes esitavad taotlusi makstud tühja kasseti tasu tagastamiseks. Selleks peab tasu koguja võimaldama mugava lahenduse tasu tagastamise taotluste esitamiseks ning menetlema esitatud taotlusi.
- 3) tasu maksmisest kõrvalehoidumiste kontrollimisega. Tasu kogujal on õigus saada Maksu- ja Tolliametilt, Statistikaametilt, muudelt tolli- ja statistikaorganisatsioonidelt ning tootjatelt, sissevedajatelt, müüjatelt ja nende katusorganisatsioonidelt vajalikke andmeid hindamaks, kas kohustatud isik on korrektselt esitanud andmed toodetud ja Eestisse toodud salvestusseadmete ja -kandjate kohta. Kui tasu maksmiseks kohustatud isik ei ole korrektselt esitanud andmeid või tasu maksnud, on tasu kogujal õigus esitada sellekohane nõue, seejuures vajaduse korral kohtusse pöördudes.

Seega suurendab VV määruse uuendamine tasu koguja halduskoormust oluliselt. Selline halduskoormuse kasv eeldab täiendavat tööjõudu, millega seonduvad täiendavad kulutused on aga tasu kogujal õigus maha arvestada tühja kasseti tasuna kogutud summast (AutÕS § 27 lg 12), mistõttu ei mõjuta halduskoormuse kasv negatiivselt tasu koguja põhitegevust.

Sihtrühm: salvestusseadmeid ja -kandjaid soetavad juriidilised isikud ning eksportijad

AutÕS § 27 loogika näeb ette, et tühja kasseti tasu peavad seadmete soetamise hetkel maksma ka eksportijad ning juriidilised isikud. Küll aga on neil teatud juhtudel õigus nõuda tasutud tühja kasseti tasu tagasi (vt AutÕS § 27 lg 5 p-d 2 ja 3). Tasu tagasisaamiseks tuleb nimetatud isikutel esitada tasu kogujale kirjalik taotlus vastavalt AutÕS § 27 lg-le 6. Kõnesoleva määruse alusel salvestusseadmete ja -kandjate loetelu laiendamine toob kaasa ka juriidilistele isikutele ja eksportijatele täiendava halduskoormuse makstud tasu tagasisaamiseks.

Mõjutatud sihtrühma suurus: muudatus mõjutab kõiki ettevõtjaid, kes määruse loetellu kantud salvestusseadmeid ja -kandjaid soetavad, mis eelduslikult hõlmab enamikku Eestis aktiivselt tegutsevatest juriidilistest isikutest. Seega puudutab muudatus suurt sihtrühma.

Mõju ulatus: tagasinõuete esitamisega kaasneb selge halduskoormuse kasv, kuna see eeldab (i) salvestusseadmete ja -kandjate ostuarvete säilitamist ning (ii) teatud perioodi tagant tasu tagasinõudmiseks sellekohase avalduse esitamist tasu kogujale (sh tasu maksmise tõendamiseks ostuarvete esitamist).

Mõju sagedus: salvestusseadmete ja -kandjate ostuarvete säilitamine ning tasu tagasinõudmise avalduse esitamine ei nõua igapäevast ega tihedat täiendavat tegevust puudutatud isikutelt, kusjuures arveid säilitatakse raamatupidamise jaoks ka praegu, mistõttu on mõju pigem väikese sagedusega.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: kaasneb kolm negatiivset mõju:

- 1) tasu tagasinõudmine tekitab juriidilistele isikutele täiendava halduskoormuse, mis kaasneb tagasinõuete esitamisega,
- 2) väheneb juriidilise isiku varade likviidsus, kuivõrd tasu makstakse tagasi alles pärast sellekohase taotluse esitamist, mida eelduslikult ei tehta rohkem kui paar korda aastas, mistõttu võidakse raha tagastada teatud viivitusega,
- 3) on eluliselt usutav, et paljudel juhtudel tagasinõudeid ei esitata, kuna (i) tasu tagasinõudmise õigusest ei olda teadlikud või (ii) makstud tasu summa on niivõrd väike, et juriidilisel isikul puudub huvi tasu tagasinõudmiseks vajalike sammude astumiseks. Selle tulemusel maksavad ettevõtjad soetatud seadmetelt ja andmekandjatelt tühja kasseti tasu, ilma et neil oleks vastav kohustus ning saamata selle eest vastusooritust (õigus reprodutseerida audivisuaalseid teoseid ja teoste helisalvestisi isiklikuks kasutamiseks on üksnes füüsilistel isikutel).

Arvestades, et muudatus puudutab kõiki Eestis aktiivselt tegutsevaid juriidilisi isikuid, on tegemist pigem olulise mõjuga, millel on juriidiliste isikute jaoks negatiivne iseloom.

Negatiivne mõju juriidiliste isikute majandustegevusele on siiski väike: juriidilise isiku raamatupidamine eeldab ka praegu ostuarvete säilitamist. Täiendava kohustusena lisandub vajadus pidada eraldi arvestust salvestusseadmeid ja -kandjaid puudutavate ostuarvete üle ning esitada need koos vastava tüüpavaldusega tasu kogujale. Kuigi sellise praktika kujundamine eeldab alguses ettevõttesisest teavitustööd ja lisategevuse juurutamist, on tegemist lihtsa täiendusega ettevõtja raamatupidamises, millega kaasnev ajalise ja rahalise ressursi kulu on marginaalne.

Teiseks, 2019. aasta statistika kohaselt töötas 133 784 Eesti ettevõtjast üksnes 184 ettevõtjas rohkem kui 250 inimest.⁴⁷ Arvestades, et tühja kasseti tasu ühe inimese kohta on kõnesoleva määruse tulemusel hinnanguliselt keskmiselt 1,44 eurot aastas, siis ettevõtja personalile salvestusseadmete ja andmekandjate soetamisega kaasnev lisakulu jääb enamiku Eesti ettevõtjate puhul aastas mõnekümne ja mõnesaja euro vahele. Seega, juriidiliste isikute varade likviidsus väheneb ebaolulisel määral. Makstud tasu tagasinõude mitteesitamisega kaasneb negatiivne majanduslik mõju, mis vastab tagastamata tasu suurusele.

Suurem on likviidsuse kaotus salvestusseadmete ja -kandjate eksportijatele, kes maksavad salvestusseadmete ja -kandjate soetamisel tühja kasseti tasu, mis sõltuvalt kogustest võib potentsiaalselt ulatuda ka sadade tuhandete eurodeni ning mille tagasinõudeõigus tekib üksnes pärast nende eksportimist ja sellekohase avalduse esitamist tasu kogujale. Võttes siiski arvesse kohustust tagada õiguste omajatele õiglase hüvitis, mis oleks seejuures kooskõlas AutÕS 1. aprillist 2021. a jõustuva redaktsiooni § 27 lg-s 7¹ sätestatud seadusandja suunistega, ei ole võimalik eelviidatud negatiivset mõju määrusega täiendavalt maandada.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

---

⁴⁷ Statistikaameti info, 24.02.2020, kättesaadav: <https://www.stat.ee/68771>.

Määruse rakendamine ei eelda riigilt olulisi täiendavaid tegevusi. Samuti ei kaasne määrusega riigi jaoks otseseid materiaalseid kulusid. Lisatuluna võib laekuda tühja kasseti tasu pealt täiendav tulumaks, mille suurus võib hinnanguliselt olla kuni 300 000 eurot aastas.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2021. a 1. aprillil. Samal ajal jõustuvad tühja kasseti tasu puudutavad muudatused AutÕS-s. Pikem jõustumisaeg tagab, et salvestusseadmete ja -kandjate tootjatel ja sissevedajatel on piisav ajavaru, et teha vajalikud ettevalmistused salvestusseadmetelt ja -kandjatelt tasu kogumise ja teavitamisega seotud protsesside juurutamiseks.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Kultuuriministeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ja Rahandusministeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Patendiametile, Riigikohtule, Õiguskantsleri Kantseleile, Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjonile, Eesti Juristide Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Patendivolinike Kojale, Eesti Autorite Ühingule, mittetulundusühingule Eesti Esitajate Liit, Eesti Näitlejate Liidule, Eesti Fonogrammitootjate Ühingule, mittetulundusühingule Eesti Audiovisuaalautorite Liit, Eesti Heliloojate Liidule, Eesti Kirjanike Liidule, Eesti Lavastajate Liidule, Eesti Lavastuskunstnike Liidule, Eesti Interpretide Liidule, Eesti Filmitööstuse Klastrile, Eesti Ajakirjanike Liidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Teenusmajanduse Kojale, Tallinna Ringkonnakohtule, Harju Maakohule, Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale, Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituudile, Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudile, Rahvusraamatukogule, Rahvusarhiivile, BSA-le (The Software Alliance), Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioonile, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Rahvusringhäälingule, MTÜ-le Eesti Kultuuri Koda, Kinoliidule ning sihtasutusele Eesti Filmi Instituut.

Määruse eelnõu varasema versiooni kohta esitasid arvamuse Patendiamet, Harju Maakohus, Eesti Autorite Ühing, Eesti Esitajate Liit, Eesti Fonogrammitootjate Ühing, Eesti Näitlejate Liit, Eesti Heliloojate Liit, Eesti Interpretide Liit, Eesti Audiovisuaalautorite Liit, Eesti Ajakirjanike Liit, Tartu Ülikooli õigusteaduskond, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Patendivolinike Koda, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Eesti Kultuuri Koda. Saadud arvamustega arvestamist kajastab seletuskirjale lisatud esialgne arvamuste tabel (Lisa 1).